

DOI <https://doi.org/10.37406/2521-6449/2025-2-16>
УДК 378.016:94(100)

Ілляшенко Ю. Ю.
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри історії та права
Черкаський державний технологічний університет
Черкаси, Україна
E-mail: yuliya19.72@ukr.net
ORCID: 0000-0002-3886-5398

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НОВІТНЯ ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»

Анотація

У статті висвітлено окремі аспекти методики викладання навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки», яка базується на інтегруванні теоретичних знань, практичної діяльності й активної самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Акцентовано увагу на важливості комплексного підходу в опануванні студентами навчального предмету, що є обов'язковим для вивчення в межах підготовки бакалаврів спеціальності «Історія та археологія». Репрезентовано власну методику, що передбачає поєднання різноманітних методів викладання як під час аудиторних занять, так і в процесі організації самостійної роботи студентів, яка пройшла апробацію в Черкаському державному технологічному університеті.

Наголошено на необхідності активізації навчального процесу шляхом установлення діалогу між викладачем і студентами в ході лекцій і семінарів. Оптимальним способом діалогізації визнано дискусії стосовно проблемних питань, у ході яких здобувачі набувають навичок аргументації власної думки й пошуку наукових фактів на її підтвердження. Підкреслено значущість семінарських занять, підготовка до яких вимагає системного пошуку й узагальнення матеріалів, що сприяє розвитку дослідницьких якостей здобувачів. З'ясовано важливість самостійної роботи, що є одним із ключових факторів поглиблення знань, набуття фахових компетентностей щодо систематизації й структуризації інформації, формування особистої аргументованої позиції, індивідуальної пошукової діяльності. Охарактеризовано спектр вправ, призначених для самостійного виконання, серед яких – складання або заповнення таблиць, побудова логічних схем, написання есе, робота з контурними картами, укладення словників, вивчення історичних джерел, підготовка презентаційних робіт і рефератів. Наведено конкретні приклади завдань у межах теми «Міжнародне становище після Першої світової війни».

Ключові слова: навчальна дисципліна, новітня історія країн Європи й Америки, здобувачі вищої освіти, методика викладання, вища школа, спеціальність «Історія та археологія».

Вступ. Новітня історія країн Європи й Америки є невід'ємним і надзвичайно важливим складником усесвітньої історії, що, органічно влітаючись в канву загальноісторичного процесу, дає фахівцям у царині науки унікальну можливість не лише вивчати факти минулого, послуговуючись значним колом наукових джерел, а й бути безпосередньо залученими до історичних подій сьогодення. Однак такий підхід до вивчення явищ сучасної історії має ризики викривлення чи фальсифікації дійсності через її суб'єктивне бачення й оцінювання. Тому теоретико-практичний комплекс навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки» покликаний формувати в здобувачів вищої освіти навички всебічного вивчення наукового матеріалу, його об'єктивного аналізу. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває питання пошуків ефективних, дієвих методик і технологій викладання курсу новітньої історії країн Європи та Америки, що є обов'язковим для вивчення здобувачами освітнього ступеня бакалавра спеціальності «Історія та археологія».

Мета статті – репрезентація теоретико-практичних засад методики викладання навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки» на основі власного досвіду з підготовки бакалаврів-істориків у Черкаському державному технологічному університеті.

Виклад основного матеріалу. Проблема пошуку результативних методів викладання історії постійно перебуває в площині наукових інтересів українських та іноземних дослідників. Зарубіжні науковці відзначають, що в багатьох західноєвропейських країнах загальну історію вивчають у школі, натомість університети фокусують роботу на вузькоспеціалізованій підготовці фахівців. Учені зосереджують увагу на дослідженні специфічних проблем у навчанні. Так, наприклад, у напрацюваннях М. Монкріфа [11; 12] приділено увагу новим викликам, пов'язаним із пошуками транснаціональних і внутрішньонаціональних перспектив викладання історії в освітніх закладах національної держави, що зазнає трансформацій. Б. Вансінг зі співавторами вивчають особливості застосування методів інтерпретації [13], а також мультиперспективності й темпоральності в дослідженні історичних явищ [14].

Професор О. Бойко здійснює глибокий аналіз специфіки викладання історії в закладах вищої освіти на основі порівняння методик навчання історичних та інших дисциплін, насамперед природничих, у вищій і загальноосвітній школах [1]. Результати наукових пошуків Т. Терещенко [9], П. Горохівського [2; 3], Г. Яковенко [10], Р. Давидюк [4], Маринченко [5], Л. Яновської [6], що здійснювалися в площині розроблення методики викладання історії у вищій школі, полягають у створенні навчальних посібників, методичних рекомендацій, укладенні словників-довідників тощо. Однак, незважаючи на значний доробок праць, зорієнтованих на аналіз проблеми методики вивчення історичних дисциплін у вищій школі, питання дієвих і результативних методів викладання навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки» нині залишається недостатньо дослідженим і потребує подальшого детального опрацювання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки» є специфіка процесів історичного розвитку країн зазначених регіонів у новітній період. Мета викладання полягає у вивченні проблем новітньої історії країн Європи й Америки, усебічному аналізі закономірностей, особливостей їхнього політичного, економічного, соціального розвитку. Досягнення цієї мети забезпечується реалізацією низки завдань, що полягають у такому: формувати об'єктивні знання щодо закономірностей суспільно-політичного й соціально-економічного розвитку країн Європи й Америки новітнього часу; з'ясувати їхні спільні й відмінні риси; дослідити загальні закономірності й конкретні проблеми у сфері міжнародних відносин; визначити провідні методи, завдання, теоретичні основи роботи з джерелами з новітньої історії.

Для вивчення навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки» робочою програмою передбачено 6 кредитів ЄКТС, 180 годин, із яких по 32 години припадають на лекційні та семінарські заняття, 116 годин – на самостійну роботу студента. Лекційний курс структурно охоплює два змістові модулі, кожен із яких включає відповідні теми: 1) змістовий модуль № 1 «Країни Європи та Америки в період між світовими війнами. Друга світова війна 1939–1945 рр.»: «Вступ до навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки», «Міжнародне становище після Першої світової війни», «Економічний і соціальний розвиток країн Європи та Америки у період між світовими війнами», «Країни Європи та Америки напередодні Другої світової війни: політичний аспект», «Друга світова війна (1939–1945 рр.)»; 2) змістовий модуль № 2 «Суспільно-політичний і соціально-економічний розвиток країн Європи та Америки від 1945 р. до сучасності»: «Міжнародні відносини в сучасному світі», «Країни Західної Європи (1945 р. – початок ХХІ ст.)», «Країни Центральної та Південно-Східної Європи (1945 р. – початок ХХІ ст.)», «Особливості розвитку країн Північної Америки II половини ХХ ст. – початку ХХІ ст.», «Країни Латинської Америки в II половині ХХ ст. – на початку ХХІ ст.». Лекційний курс навчальної дисципліни має класичну форму викладу матеріалу, що доповнюється інтерактивними елементами (презентаціями, навчальними відео), оскільки візуалізація сприяє більш ефективному засвоєнню інформації. Під час лекції здобувачі мають змогу дискутувати стосовно проблемних питань, аргументуючи власну думку й підтверджуючи її науковими фактами. Такий діалог між викладачем і студентами створює умови для активізації навчального процесу. Кожна лекція супроводжується низкою питань для самоперевірки.

Розглянемо окремі аспекти методики викладання дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки» на прикладі теми «Міжнародне становище після Першої світової війни». Здобувачам запропоновано оцінити свої знання із цієї теми, відповівши на такі питання: 1. Які наслідки мала Перша світова війна для держав-учасниць? Стисло охарактеризуйте політичні, економічні й соціальні наслідки війни для кожної з них. 2. Охарактеризуйте основні цілі учасників Паризької мирної конференції 1919–1920 рр. 3. Пригадайте, хто був обраний президентом Паризької мирної конференції? 4. Які країни входили до складу «великої четвірки» на Паризькій мирній конференції? 5. Охарактеризуйте основні умови Версальського мирного договору. 6. Поясніть терміни «контрибуція», «репарації». 7. Як вирішувалася проблема репарацій після Першої світової війни? 8. Охарактеризуйте плани Чарльза Дауеса й Оуена Юнга стосовно репараційних виплат Німеччини. 9. Коли і з якою метою створена Ліга Націй? Які країни ввійшли до складу цієї міжнародної організації? 10. Коли відбулася Вашингтонська конференція? З якою метою вона організована, які рішення прийняли її учасники? 11. Дайте детальну характеристику Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин.

Важливим складником освітнього процесу є семінарські заняття. Вони допомагають здобувачам не лише запам'ятовувати певні дати чи події, а й ґрунтовно усвідомлювати сутність історичних процесів, що відбувалися чи відбуваються нині в рамках новітньої історії країн Європи й Америки, формувати цілісну картину взаємодії політичних, економічних, соціальних, культурних чинників, прослідковувати їхні взаємозв'язки та взаємовпливи. Тематика, мета, завдання, плани семінарських занять, вправи до них представлені в «Практикумі з дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки», розробленому для підготовки бакалаврів зі спеціальності «Історія та археологія» [8]. Мета семінарського заняття на тему «Міжнародне становище після Першої світової війни» полягає в ознайомленні здобувачів з особливостями міжнародної ситуації після завершення Першої світової війни (1914–1918 рр.), причинами змін на політичній карті світу, сутністю Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Ця мета конкретизується завданнями: на основі аналізу документальних джерел та історіографії розкрити основні світоглядні, політичні, економічні наслідки Першої світової війни та їх вплив на міжнародне становище; простежити зв'язок між повоєнною кризою та революціями в різних країнах світу в період 1917–1923 рр.; проаналізувати причини краху Версальсько-Вашингтонської системи між двома світовими війнами. Для обговорення на семінарі винесено питання: 1. Політична карта світу після Першої світової війни 1914–1918 рр.

2. Паризька мирна конференція (1919–1920 рр.): зміст, учасники, ключові рішення. 3. Ліга Націй як спроба побудови нової системи світової безпеки. 4. Мирні договори із союзниками Німеччини. 5. Вашингтонська конференція (1921–1922 рр.), вашингтонські договори. 6. Характер і внутрішні суперечності Версальсько-Вашингтонської системи. 7. Загострення національного питання по завершенню Першої світової війни 1914–1918 рр. 8. Революції 1917–1923 рр. [8, с. 9]. Підготовка до семінарів вимагає самостійного пошуку й узагальнення матеріалів, сприяючи розвитку дослідницьких якостей здобувачів. У процесі розгляду теоретичних питань студенти набувають навичок логічного мислення, публічних виступів, аргументації власних думок.

Значна частка вивчення дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки» припадає на самостійну роботу здобувачів вищої освіти: 64,44%. Поглиблене вивчення проблематики цього навчального предмета відбувається (як і під час лекцій) через організацію дискусій, але вже щодо попередньо визначених тем. Головною умовою участі в обговоренні є підготовка студентами тез індивідуальних виступів, які базуються на результатах виконаних дослідницьких проєктів, презентаційних робіт, рефератів тощо. Теми рефератів і презентацій охоплюють таке коло питань: «Паризька мирна конференція 1919–1920 рр. і проблема повоєнного облаштування світу», «Створення Версальсько-Вашингтонської системи: цілі, завдання, причини краху», «Криза демократії та європейської цивілізації після Першої світової війни 1914–1918 рр.», «Трансформація політичної карти Європи після Першої світової війни: розпад багатонаціональних імперій та утворення національних держав», «Національно-визвольні й демократичні рухи в міжвоєнний час», «Зміст і характер Сен-Жерменського, Нейського, Тріанонського, Севрського мирних договорів», «Питання репарацій по завершенню Першої світової війни 1914–1918 рр.» [8, с. 10]. Широкий діапазон вправ, призначених для самостійного виконання, охоплює комплекс завдань, серед яких – складання або заповнення таблиць, побудова логічних схем, написання есе, робота з контурними картами, укладення словників, вивчення історичних джерел. Здобувачам до самостійного виконання надані такі вправи: написати есе на тему: «Геополітична ситуація у світі після 1918 р.»; скласти схему «Мирні договори з Німеччиною та її союзниками в період після Першої світової війни»; заповнити таблицю «Паризька мирна конференція 1919–1920 рр.» (таблиця 1); на контурній карті позначити, які зміни відбулися в геополітичному просторі після Першої світової війни 1914–1918 рр.; укласти термінологічний словник на тему «Міжнародне становище після Першої світової війни»; заповнити таблицю «Версальський мирний договір» (таблиця 2) [8, с. 10].

Таблиця 1

Паризька мирна конференція 1919–1920 рр.

Країни-учасниці	Характеристика країн-учасниць	Наслідки конференції для кожної з країн-учасниць
-----------------	-------------------------------	--

Таблиця 2

Версальський мирний договір

Місце й дата підписання	Позиції учасників переговорів	Умови договору	Характеристика умов договору
-------------------------	-------------------------------	----------------	------------------------------

Виконання вправ під час підготовки до семінарського заняття допомагає здобувачам не лише поглиблювати знання, а й набувати ключових фахових компетентностей щодо систематизації та структуризації інформації, формування особистої обґрунтованої позиції, самостійної дослідницької діяльності тощо.

Опанувавши увесь комплекс теоретико-методичного матеріалу навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки», здобувачі вищої освіти мають досягти програмних результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою: «знати найважливіші факти історичного минулого українського народу й історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему (ПР1); розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур і національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних і культурних цінностей (ПР13)» [7, с. 13–14]. Окрім того, здобувачі мають знати основні закономірності й особливості соціально-політичного, економічного розвитку європейського й американського континентів і їхніх головних регіонів; розуміти основні закономірності й етапи історичного розвитку суспільств Європи й Америки, їх специфіку та сутність; аналізувати соціально-політичні й економічні процеси, що відбувалися в країнах Європи й Америки в новітній період, проводити паралелі з подібними процесами у країнах Азії й Африки.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, специфіка методики викладання навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки» полягає в комплексному підході, що передбачає інтеграцію теоретичних знань з практичною діяльністю й інтенсивною самостійною роботою здобувачів. Таке поєднання сприяє формуванню навичок аналітичного й критичного мислення, набуттю ґрунтовних знань і їх систематизації – якостей, необхідних для становлення кваліфікованого фахівця в галузі історії та археології.

Перспективи подальших досліджень спрямовані на пошук нових оптимальних методик викладання навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи та Америки» для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності «Історія та археологія», релевантних викликам сьогодення.

Список використаних джерел

1. Бойко О. Д. Методика викладання історії у вищій школі: специфіка та особливості. *Психолого-педагогічні науки*. 2025. № 2. С. 44–50. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2025-PP-2-44-50>
2. Горохівський П. І. Вивчення курсу «Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі»: методичні рекомендації для магістрантів денної та заочної форми навчання. Умань: ПП Жовтий О., 2013. 84 с.
3. Горохівський П. І. Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі: курс лекцій: навчальний посібник для магістрантів денної та заочної форми навчання. Умань: ПП Жовтий О., 2012. 256 с.
4. Давидюк Р. П. Методика викладання історії у вищій школі: навчальний посібник. Рівне: РДГУ, 2018. 134 с.
5. Маринченко Г. М. Методика викладання історії у закладі вищої освіти: навчально-методичний посібник / автор-укладач Г. М. Маринченко. Миколаїв: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 292 с.
6. Методика викладання історії та історичних дисциплін. Словник-довідник: навчальний посібник / уклад. Л. Г. Яновська. Одеса: 2020. 100 с.
7. Історія, музеєзнавство та експертиза культурно-історичних цінностей: освітньо-професійна програма. Черкаси, 2024. 26 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1J_9A8j_3yJznB3RcnrQEsHV0C-9oq6XM/view (дата звернення: 24.09.2025).
8. Новітня історія країн Європи та Америки: практикум з дисципліни для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності «Історія та археологія» / упоряд. Ю. Ю. Ілляшенко; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2025. 42 с.
9. Терещенко Т. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918–1945 рр.): навчальний посібник. Черкаси, 2025. 248 с.
10. Яковенко Г. Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.
11. Moncrieffe M. Emerging issues and trends in education. *Educational Review*. 2018. Vol. 71(3). P. 399–400. <https://doi.org/10.1080/00131911.2018.1507302>
12. Moncrieffe M. L. Teaching history and the changing nation state: transnational and intranational perspectives. *Journal of Education for Teaching*. 2017. Vol. 43(1). P. 124–126. <https://doi.org/10.1080/02607476.2016.1272735>
13. Wansink B., Akkerman S., Wubbels T. Topic variability and criteria in interpretational history teaching. *Journal of Curriculum Studies*. 2016. Vol. 49(5). P. 640–662. <https://doi.org/10.1080/00220272.2016.1238107>
14. Wansink B., Akkerman S., Zuiker I., Wubbels T. Where Does Teaching Multiperspectivity in History Education Begin and End? An Analysis of the Uses of Temporality. *Theory & Research in Social Education*. 2018. Vol. 46(4). P. 495–527. <https://doi.org/10.1080/00933104.2018.1480439>

Illiashenko Yu. Yu.

*Candidate of Historical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of History and Law
Cherkasy State Technological University
Cherkasy, Ukraine*

E-mail: yuliya19.72@ukr.net

ORCID: 0000-0002-3886-5398

**THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF TEACHING
THE ACADEMIC DISCIPLINE
“MODERN HISTORY OF EUROPEAN AND AMERICAN COUNTRIES”
FOR BACHELOR'S DEGREE STUDENTS
OF SPECIALITY “HISTORY AND ARCHEOLOGY”**

Abstract

The article highlights specific aspects of the teaching methodology for the academic discipline “Modern History of European and American Countries”, which is based on integrating theoretical knowledge, practical activities, and active independent work of higher education students. Emphasis is placed on the importance of a comprehensive approach to students' mastery of the subject, which is mandatory for study within the framework of Bachelor's training in the specialty “History and Archeology”. The author's own methodology is presented, which involves combining diverse teaching methods during both in-class sessions and in the organization of students' independent work, an approach that has been tested at Cherkasy State Technological University.

The necessity of activating the educational process by establishing a dialogue between the instructor and students during lectures and seminars is stressed. Discussions on problematic issues are recognized as the optimal approach for dialogue, during which students acquire skills in arguing their own opinions and searching for scientific facts to support them. The significance of seminar classes is underlined, preparation for which requires systematic searching and summarizing of materials, thus contributing to the development of students' research qualities. The importance of independent work is established as one of the key factors for deepening knowledge and acquiring professional competencies in information systematization, structuring, forming a personal reasoned position, and individual research activity. A range of exercises designed for independent completion is described, including creating or filling out tables, constructing logical schemes, writing essays, working with outline maps, compiling dictionaries, studying historical sources, and preparing presentations and term papers. Specific examples of assignments within the topic “The International Situation after World War I” are provided.

Key words: *academic discipline, modern history of European and American countries, higher education students, teaching methodology, higher school, specialty “History and Archeology”.*

References

1. Boiko, O. D. (2025). Metodyka vykladannia istorii u vyshchii shkoli: Spetsyfika ta osoblyvosti [The methodology of teaching history in higher education: Specificity and features]. *Psykhologo-pedahohichni nauky – Psychological and Pedagogical Sciences*, (2), 44–50. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2025-PP-2-44-50> [in Ukrainian].
2. Horokhivskyi, P. I. (2013). *Iyvchennia kursu “Metodyka vykladannia istorichnykh dystsyplin u vyshchii shkoli”* [Studying the course “Methods of teaching historical disciplines in higher education”]. Uman: PP Zhovtyi O. [in Ukrainian].
3. Horokhivskyi, P. I. (2012). *Metodyka vykladannia istorichnykh dystsyplin u vyshchii shkoli* [Methods of teaching historical disciplines in higher education]. Uman: PP Zhovtyi O. [in Ukrainian].
4. Davydiuk, R. P. (2018). *Metodyka vykladannia istorii u vyshchii shkoli* [Methods of teaching history in higher education]. Rivne: RDHU [in Ukrainian].
5. Marynchenko, H. M. (2021). *Metodyka vykladannia istorii u zakladi vyshchoi osvity* [Methods of teaching history in a higher education institution]. Mykolaiv: OLDI-PLIUS [in Ukrainian].
6. Yanovska, L. H. (Comp.). (2020). *Metodyka vykladannia istorii ta istorichnykh dystsyplin. Slovnyk – dovidnyk* [Methods of teaching history and historical disciplines. Dictionary – reference book]. Odesa [in Ukrainian].
7. Osvitno-profesiina prohrama “Istoriia, muzeieznavstvo ta ekspertyza kulturno-istorichnykh tsinnosti” [Educational and professional program “History, museology and examination of cultural and historical values”]. (2024). Retrieved from: https://drive.google.com/file/d/1J_9A8j_3yJznB3RcnrQEsHV0C-9oq6XM/view [in Ukrainian].
8. Illiashenko, Yu. Yu. (Comp.). (2025). *Praktykum z dystsypliny “Novitnia istoriia krain Yevropy ta Ameryky” dlia zdobuvachiv osvitnoho stupenia bakalavra spetsialnosti “Istoriia ta arkeolohiia”* [Practicum on the discipline “Modern history of European and American countries” for bachelor's degree students of the specialty “History and archeology”]. Cherkasy: ChSTU [in Ukrainian].
9. Tereshchenko, T. (2025). *Novitnia istoriia krain Zakhidnoi Yevropy ta Pivnichnoi Ameryky (1918–1945 rr.)* [Modern history of the countries of Western Europe and North America (1918–1945)]. Cherkasy [in Ukrainian].
10. Yakovenko, H. H. (2017). *Metodyka navchannia istorii* [Methodology of teaching history]. Kharkiv: Vydavnytstvo KhNADU [in Ukrainian].
11. Moncrieffe, M. (2018). Emerging issues and trends in education. *Educational Review*, 71(3), 399–400. <https://doi.org/10.1080/00131911.2018.1507302> [in English].
12. Moncrieffe, M. L. (2017). Teaching history and the changing nation state: Transnational and intranational perspectives. *Journal of Education for Teaching*, 43(1), 124–126. <https://doi.org/10.1080/02607476.2016.1272735> [in English].
13. Wansink, B., Akkerman, S., & Wubbels, T. (2016). Topic variability and criteria in interpretational history teaching. *Journal of Curriculum Studies*, 49(5), 640–662. <https://doi.org/10.1080/00220272.2016.1238107> [in English].
14. Wansink, B., Akkerman, S., Zuiker, I., & Wubbels, T. (2018). Where does teaching multiperspectivity in history education begin and end? An analysis of the uses of temporality. *Theory & Research in Social Education*, 46(4), 495–527. <https://doi.org/10.1080/00933104.2018.1480439> [in English].

Отримано: 26.09.2025
Рекомендовано: 30.10.2025
Опубліковано: 28.11.2025